

**UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE
DOMENIUL FINANȚE**

**FINANȚAREA CREȘTERII ECONOMICE
SUSTENABILE PRIN INTERMEDIUL FONDURILOR
STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA**

**Conducător științific
Prof.univ.dr. Gheorghe MATEI**

**Doctorand
Oana Maria STEPAN**

Craiova
2017

CUPRINS

INTRODUCERE	1
CAPITOLUL. I. PROSPERITATEA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ PRIN INTERMEDIUL FONDURILOR STRUCTURALE	16
1.1. Concepții privind influența fondurilor structurale asupra creșterii economice	16
1.2. Perspective către prosperitate economică în Uniunea Europeană	41
CAPITOLUL. II. CADRUL EUROPEAN AL FONDURILOR STRUCTURALE	47
2.1. Premisele creării instrumentelor structurale de finanțare în cadrul european .	49
2.1.1. Stabilirea Comunităților Europene	49
2.1.2. Instituirea primelor fonduri la nivel european	50
2.1.3. Problematika regională în spațiul european	54
2.1.4. Începuturile instrumentelor de finanțare ale politicii de coeziune.....	60
2.2. Dezvoltarea fondurilor structurale	63
2.2.1. Crearea Fondului European de Dezvoltare	63
2.2.2. Reforma fondurilor structurale din anul 1988	65
2.2.3. Reforma din anul 1993 a fondurilor structurale.....	76
2.2.4. Reglementarea cadrului de finanțare în perioada 2000-2006	82
CAPITOLUL III. EVOLUȚIA CREȘTERII ECONOMICE ÎN ROMÂNIA PRIN INTERMEDIUL INTERVENȚIILOR STRUCTURALE	93
3.1. Analiza perioadei de programare 2007-2013 pentru România	93
3.2. Influența fondurilor europene asupra stabilității financiare din România	104
3.3. Promovarea transferului de cunoștințe și a competitivității prin intermediul politicii de coeziune	107
3.4. Provocări pentru România ale perioadei de programare 2014-2020	111
CAPITOLUL IV. STUDII DE CAZ ASUPRA IMPACTULUI GENERAT DE FONDURILE STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA	119
4.1. Impactul creșterii economice în România generat de proiectele finanțate din fonduri europene	119
4.2. Modul de implementare a politicii de coeziune a Uniunii Europene și impactul acesteia asupra dezvoltării României.....	123
4.3. Analiza Programului Operațional Regional 2007-2013	129
4.4. Provocări aduse de fondurile structurale în domeniul infrastructură.....	135
4.4.1. Analiza evoluției fondurilor structurale în domeniul infrastructură în prima perioadă de programare 2007-2013 pentru România	135
4.4.2. Sectorul aerian – stadiul actual în România și în regiunea Sud Vest Oltenia.....	145
CAPITOLUL. V. EVALUAREA IMPACTULUI FONDURILOR STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2007-2013	162
5.1. Valorificarea evidențelor empirice existente	162
5.2. Coerență în atingerea impactului fondurilor structurale, provocări.....	163

5.2.1. Descrierea metodologiei.....	163
5.2.2. Descrierea datelor.....	163
5.2.3. Analiza impactului fondurilor structurale asupra principalilor indicatori macro-economici	172
5.3. Contribuția programelor operaționale la creșterea valorii adăugate brute.....	177
5.3.1. Analiza evoluției valorii adăugate brute în România	178
5.3.2. Analiza econometrică a valorii adăugate brute pe sectoare de activitate	180
5.4. Analiza impactului principalilor indicatori la nivel regional	184
5.4.1. Analiza principalilor indicatori regionali	184
5.4.2. Convergența rezultatelor obținute	186
CAPITOLUL VI. ANALIZA DEBUTULUI PRIMEI PERIOADE DE PROGRAMARE DIN PERIOADA 2014-2020 ȘI EVALUAREA IMPACTULUI PRIMULUI APEL LANSAT ÎN POR 2014-2020	197
6.1. Contextului lansării POR 2014-2020.....	197
6.2. Premisele valorificării primelor fonduri structurale din perioada 2014-2020	199
6.3. Metodologia cercetării	208
6.4. Analiza rezultatelor studiului	210
CONCLUZII, PROPUNERI ȘI DEZVOLTĂRI ULTERIOARE	224
BIBLIOGRAFIE	238
ANEXE	252
INDEXUL TABELELOR.....	280
INDEXUL REPREZENTĂRILOR GRAFICE.....	282
INDEXUL FIGURILOR	288
LISTĂ ABREVIERI	289

REZUMAT

Tema cercetării tezei de doctorat cu titlul „Finanțarea creșterii economice sustenabile prin intermediul fondurilor structurale în România” o constituie analiza cadrului general de realizare a intervențiilor directe europene pe parcursul celor două etape de programare de care România a beneficiat, punând în lumina în lumină efectele înregistrate.

De asemenea, se urmărește cercetarea domeniului foarte vast al politicii din spațiul european de coeziune, cu analiza în dinamică a instrumentelor de realizare a acestora din momentul apariției și până în prezent. În acest sens, demersul științific creează o imagine de ansamblu asupra obiectivelor fiecărei perioade de finanțare a Uniunii Europene, începând cu momentul constituirii sale din anul 1957, dar și cu desprinderea unei înțelegeri corecte a impactului generat pe această cale în spațiul european. Prin urmare, tematica cercetării propune depășirea barierelor impuse de analiza separată a rezultatelor diferențiate atinse la nivelul U.E., prin intervențiile realizate, conducând-o către o corelare cu perioadele de finanțare de care a beneficiat fiecare stat, a experienței dobândite și a eforturilor de reglementare și de aplicare unitară a regulilor comunitare.

Necesitatea cercetării rezidă în nevoia de înțelegere a efectelor obținute în comparație cu logica intervențiilor fondurilor europene și cu atât mai mult a diferențelor existente între capacitatea de implementare și de gestionare a acestor fonduri, care este diferită la nivelul statelor membre ale U.E. În aceeași măsură, nevoia fundamentării tematicii alese se regăsește în faptul că se propune o abordare unitară și complexă a analizei evoluției rezultatelor atinse prin fondurile structurale, considerate forțe motorii de propagare a dezvoltării și creșterii economice, prin susținerea obiectivelor politicii de coeziune.

Pornind de la momentul aderării la U.E. a României, aceasta a beneficiat de toate drepturile care decurg din acest statut de apartenență la o comunitate unită, caracterizată prin solidaritatea țărilor membre. De-a lungul timpului au existat așteptări foarte mari din partea României pentru asigurarea ameliorării decalajelor comparativ cu celelalte state membre, prin intermediul fondurilor structurale oferite începând cu anul 2007, cuantificate în principal pe baza gradului de absorbție a acestor finanțări. Tocmai de aceea, din perspectiva complexității factorilor determinanți, care nu pot fi cuantificați unitar, apare nevoia unui demers științific. Cercetare temeinică a domeniului vizează principalele teorii, înțelegerea istoriei de dezvoltare a celorlalte state membre, care prin participarea la mai multe etape de finanțare au fost sprijinite în depășirea problemelor, indiferent de nivelul de dezvoltare, alături de aprofundarea tuturor factorilor de noutate în cazul României, pentru testarea gradului de dezvoltare și creștere economică reale atinse.

Desigur că multitudinea acestor schimbări au avut interpretări și consecințe diferite de la un stat membru la altul și chiar la nivelul întregii comunități, de-a lungul fiecărei etape de programare. Evoluția înregistrată de statele membre care au beneficiat de prioritate în finanțare de-a lungul unor perioade lungi de timp, precum Italia, iar mai apoi Spania și Grecia, alături de experiența în managementul acestor resurse financiare dobândită în perioade anterioare de programare, chiar și în cazurile Poloniei sau Ungariei (care au aderat în anul 2004, anterior României), constituie condiționalități anterioare care pot fi recuperate doar în timp de România. Pentru realizarea acestui sprijin, se apelează la politica pentru asigurarea coeziunii, generând implicații pozitive pentru redresarea decalajelor de dezvoltare între statele membre, inclusiv în termeni de productivitate și de scădere a șomajului, pe fondul absorbirii banilor nerambursabili care să conveargă cu obiectivele de investiții din Uniunea Europeană.

Actualitatea temei propuse este determinată de provocările etapei prezente de dezvoltare, atât la nivelul economiei U.E., cât și a României, finanțările din fonduri structurale devenind tot mai importante în susținerea și consolidarea dinamismului economic, prin asigurarea redresării economice a regiunilor aflate în urmă, dar și prin împiedicarea unor probleme ce afectează întregul spațiu european. În acest context, *fondurile europene s-au transformat în instrumente utilizate pentru depășirea impacturilor negative asupra dezvoltării Uniunii Europene, prin trecerea de la susținerea redresării economice ulterioare crizei financiare la subvenționarea măsurilor pentru diminuarea efectelor generate de criza teroristă și a migrațiilor care au amenințat Europa în ultimii doi ani, modificarea puterilor pe harta globală, alături de schimbările climatice neașteptate.* De altfel, fiind la jumătatea celei de-a doua perioade de programare pentru România, consider că desprinderea lecțiilor asimilate încă de acum zece ani, coroborate cu realizările altor state, se pot concretiza într-o bună gestionare și eficientizare a fondurilor structurale acordate României în perioada actuală, atât la nivel micro-economic al fiecărui beneficiar în parte, dar și la nivelul rezultatelor regionale și naționale.

Creșterea economică și implicit finanțarea acesteia reprezintă un domeniu de mare interes pentru dezvoltarea României. Se impune astfel, la finalul perioadei de programare 2007 – 2013 o analiză a impactului generat de fondurile atrase de România asupra creșterii economice a acesteia, precum și analiza primei părți (a primilor aproximativ patru ani) de programare din perioada 2014 - 2020. Actualitatea și interesul manifestat în aria creșterii economice prin fonduri structurale ale U.E. se regăsește atât prin documentele programatice, cât și prin multitudinea acestor instrumente de finanțare, a căror corelare, analiză și perspectivă fundamentează prezenta cercetare, conducând la rezultate cuantificabile. *Valoarea adăugată a cercetării este realizată prin noutatea metodelor utilizate, precum și prin aplicarea acestora la nivelul României. Rezultatele sunt materializate în determinarea contribuției fondurilor structurale asupra creșterii economice a României, precum și prin determinarea perspectivelor pentru următoarele perioade, pe această bază, dar și analize comparative cu alte state cu același nivel de dezvoltare din cadrul european.*

În prezent, fondurile structurale joacă un important rol în redresarea economiei și a situațiilor complicate din Europa, iar pentru atingerea acestui deziderat, este nevoie de măsuri aplicate unitar și în mod profesionist, pentru creșterea calității vieții și atingerea obiectivelor din strategia „Europa 2020” de „creștere sustenabilă, inteligentă și inclusivă” (conform Comisiei Europene, 2010, p. 3).

Scopul principal al cercetării este analiza efectelor fondurilor structurale și de coeziune ale primei perioade de programare (2007-2013) asupra României, precum și contextul actual de finanțare, alături de premisele generate pentru perioada actuală. Cercetarea pornește de la ecarturile generate de nivelurile diferite și oscilante caracteristice României, dintr-o perspectivă economică și socială, prin raportare la alte state din cadrul U.E., în mod deosebit al aspectelor referitoare la nivelul de trai al locuitorilor, la cel de prosperitate financiară și de productivitate.

Având în vedere importanța, caracterul unic și dinamic fondurilor structurale în asigurarea dezvoltării și creșterii economice pe plan național și european, prin prezenta lucrare mi-am propus atingerea a trei obiective. Prin urmare, **obiectivele principale ale cercetării** sunt:

✓ *elaborarea unei surse de cunoștințe asupra efectelor generate de finanțările din fondurile structurale în perioada 2007-2013 și în prima jumătate a perioadei 2014 -2020, precum și a unor noi elemente pentru determinarea impactului produs în cele două perioade de programare;*

✓ *analizarea efectelor intervențiilor din fonduri nerambursabile asupra creșterii economice a României, dar și la nivel de sectoare, și estimarea impactului realizat, pe baza principalilor indicatori macroeconomici;*

✓ *realizarea de previziuni privind tendințele și perspectivele de creștere economică a*

României în spațiul european prin intermediul fondurilor structurale.

Consider prioritară abordarea obiectivului cercetării atât teoretic, cât și metodologic, prin surprinderea și oferirea de noțiuni definitorii pentru domeniul cercetat. Astfel, voi porni de la conceptele economice ale finanțelor, definiții corelate cu practica aplicării acestora, teorii și curente ale gândirii economice, alături de analiza practică, care au condus la **obținerea unor concluzii cu privire la rolul, obiectivul, instrumentele, tendințele, implementarea și alte aspecte referitoare la impactul fondurilor europene asupra dezvoltării și economiei României.**

Motivația elaborării prezentei cercetări este aceea de a surprinde toate aspectele esențiale, referitoare la modalitățile în care fondurile europene au susținut creșterea economică și dezvoltarea la nivelul României, în corelare cu structurile Uniunii Europene, respectiv identificarea acelor mijloace cu ajutorul cărora să se poată elimina sau să se poată diminua acele disparități substanțiale de tip economic, social și teritorial existente între România și celelalte state din Uniunea Europeană, ținând cont de contextul economic actual.

Etapele parcurse pentru realizarea cercetării sunt următoarele:

1. analiza literaturii de specialitate;
2. elaborarea metodologiei care să surprindă atât evaluarea, cât și analiza interpretării datelor, urmărind realizarea următoarelor etape:
 - a. stabilirea unor tehnici adaptate procesului de evaluare necesar în determinarea efectelor fondurilor structurale, alături de conceperea unui model econometric pentru analiza datelor
 - b. stabilirea și selectarea setului de date adecvat pentru relevanța modelului econometric;
 - c. examinarea și explicarea datelor utilizate;
3. identificarea și aplicarea unor tehnici alternative pentru investigarea calitativă și cantitativă a rezultatelor;
4. concluzii și premise pentru perioada viitoare.

Metodologia aplicată pentru realizarea cercetării constă în aplicarea mai multor metode, tehnici, instrumente, valorificarea know-how-ului personal care conduc la conturarea și realizarea obiectivelor propuse. Tema de cercetare a fost aleasă, ținând cont de bibliografia generoasă existentă. Astfel, cercetarea se bazează pe: studierea literaturii de specialitate, alături de teoriile economice specifice temei cercetate, alături de prezentarea generală a cadrului legislativ în vigoare corelat cu domeniul atragerii, implementării și managementului fondurilor structurale și a proiectelor finanțate pe această cale.

Pentru realizarea cercetării, au fost utilizate:

- ✓ *tehnicile și metode de selectare a informațiilor și datelor, între care amintim:*
 - *observația științifică, prin tehnicile acesteia: observația directă, participativă, citirea documentelor;*
 - *studiul de caz;*
 - *utilizarea datelor administrative;*
 - *utilizarea datelor secundare;*
 - *crearea prognozelor pentru etapa viitoare;*
- ✓ *tehnicile și metode de investigare și explicare a informațiilor și datelor:*
 - *elaborarea diagramei vizuale (visual mapping);*
 - *analiza financiară (cost-beneficiu și cost-eficacitate);*
 - *modelarea econometrică prin crearea de modele liniare;*
 - *analiza statistică pe baza rezultatelor evaluării financiare a proiectelor propuse spre finanțare prin fonduri structurale;*
- ✓ *tehnicile și metode suplimentare pentru examinarea calitativă a rezultatelor:*
 - *analiza SWOT;*
 - *sinteza, analiza comparativă, inducția și deducția.*

Referitor la **sfera de cercetare**, pentru analiza impactului fondurilor structurale asupra

economiei și dezvoltării României, se propune următoarea structură, pe două axe majore, respectiv:

✓ *în primul rând se prezintă evoluția tuturor perioadelor de finanțare la nivelul Uniunii Europene și al României, cu analiza factorilor determinanți, cuprinzând cercetarea tehnico-metodologică, la nivelul primelor trei capitole;*

✓ *în al doilea rând este realizată cercetarea aplicată, prin realizarea de studii de caz la nivelul programelor din prima perioadă de finanțare pentru România, analiza impactului macroeconomic general prin modelare econometrică, cu ajutorul softului econometric EViews și evaluarea situației actuale a perioadei de programare 2014-2020, pentru primul apel adresat beneficiarilor privați, pe baza analizelor cantitative prin intermediul softului SPSS.*

La nivelul primei părți a cercetării s-a pornit de la noțiunile teoretice ce definesc cele două problematice, fondurile europene și creșterea economică. Se valorifică tehnicile de culegere a datelor și informațiilor în funcție de specificul fiecărui capitol și al obiectivelor urmărite. Pe de altă parte, tehnica de elaborare a diagramei vizuale este utilizată preponderent în prima parte a cercetării pentru asigurarea unei imagini complexe asupra fondurilor structurale alocate și valorificate în cursul perioadelor de programare la nivelul statelor U.E.

Analiza comparativă prezintă diferențele între realizările fiecărei perioade de programare și estimarea inițială, prin raportare la valoarea fondurilor alocate în fiecare dintre aceste perioade la nivelul U.E. (capitolul al II-lea), dar și al României (al III-lea capitol). Tot în cadrul celui de-al treilea capitol este utilizată analiza comparativă, care este precedată de colectarea și sintetizarea datelor, cu privire la implementarea celor șapte programe operaționale la nivelul României, în perioada 2007-2013, prin valorificarea principalelor rezultate atinse pe baza indicatorilor de bază (CORE), comparativ cu situația țintită inițial. Analiza comparativă este propusă pentru determinarea impactului la nivel microeconomic a rezultatelor unui proiect finanțat în domeniul transportului aerian, prin raportare la estimarea de la momentul depunerii proiectului pe baza analizei cost-beneficiu, unde este elaborată și o tehnică SWOT pentru analiza calitativă a efectelor obținute prin implementarea proiectului cu finanțare europeană.

Pentru evaluarea impactului fondurilor structurale asupra creșterii economice în România propun utilizarea a două metode cantitative: o analiză privind cauzalitatea dintre principalii indicatori macroeconomici și corelarea cu impactul intervențiilor finanțate din partea U.E., realizată pentru prima perioadă de programare 2007-2013, și o analiză statistică aplicată la nivelul primilor solicitanți privați din FEDR, ai perioadei 2014-2020, din regiunea Sud-Vest Oltenia.

În vederea realizării celor două metode cantitative se aplică tehnica pentru culegerea mediată a datelor, prin folosirea statisticilor oficiale, INSSE, EUROSTAT, site-ul Comisiei Europene, vechiul site al „Ministerului Fondurilor Europene”, precum și site-ul „Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene” (în prezent), alături de site-urile Autorităților de Management pentru programele operaționale, precum și culegerea directă a datelor.

Pentru realizarea părții econometrice se folosește ca instrument softul EViews 7.0, iar pentru analiza statistică a grilelor de evaluare financiară a proiectelor depuse în cadrul „Priorității de finanțare POR 2.1.” se apelează la soft-ul statistic SPSS.

Actualitatea temei de cercetare propuse vine în completarea limitelor pentru literatura de specialitate dedicată României, prin oferirea unei noi viziuni a analizei impactului fondurilor europene la nivel microeconomic, dar și la nivel macroeconomic, în contextul completării și depășirii limitelor cercetărilor derulate până în prezent. De asemenea, caracterul de inovare al cercetării se regăsește în interpretarea și analizarea unor date prelucrate anterior, prin conducerea cercetării la un alt nivel, către valorificarea rezultatelor precum cele din analiza cost-beneficiu, a modelării principalilor indicatori macroeconomici atinși de România între anii

2007-2015 sau a interpretării statistice a rezultatelor obținute din proiectele depuse în programarea actuală (2014-2020). Așadar, din perspectiva obiectivelor cuantificabile și realiste propuse, cercetarea poate constitui o sursă de cumulare de informații de valoare pentru toți factorii interesați de fondurile structurale, pentru cele două perioade de programare de care România a beneficiat ca stat membru din cadrul U.E.

Lucrarea propune o structură formată din șase capitole, la care se adaugă introducerea, concluziile și bibliografia, toate fiind în corelație cu scopul principal, dar și cu obiectivele propuse.

Primul capitol „*Prosperitatea în Uniunea Europeană prin intermediul fondurilor structurale*” cuprinde cercetarea literaturii de specialitate. Conținutul capitolului se referă la investigarea surselor de specialitate realizate până la acest moment pe tematica determinării efectelor intervențiilor structurale asupra creșterii economice, alături de alegerea și punctarea experiențelor din țările membre ale U.E. Baza de cercetare științifică conturează principalele rezultate și metodele utilizate pentru analiza modalităților de finanțare a creșterii economice sustenabile a României sau a altor state din cadrul U.E. prin intermediul finanțărilor europene. Sinteza literaturii de specialitate cuprinde în general:

- ✓ instrumente ale finanțărilor structurale utilizate în U.E.;
- ✓ examinarea critică a impactului formelor de finanțare europeană rezultate din studiul altor cercetări derulate în domeniu, din perspectiva determinării gradului de eficacitate și eficiență al acestora.

Din această perspectivă, prezentarea principalelor teorii de creștere economică a fondurilor structurale surprind modalitatea de realizare a stabilității ciclului macroeconomic în spațiul european, prin contribuția adusă la dezvoltarea și susținerea economiilor sărace sau a celor în curs de dezvoltare. Dintre acestea se remarcă teoriile clasice, în cadrul cărora este pusă sub analiză realizarea intervențiilor finanțate din fonduri comunitare de la starea de convergență la starea de echilibru. În raport cu aceste accepțiuni sunt prezentate și teorii din anii 1992-1993, care presupun testarea convergenței. Atât teoriile neoclasice, cât și cele endogene de creștere nu sunt suficient de specifice pentru a determina impactul capitalului public finanțat. Concomitent, teoriile neoclasice acaparează interesul cercetării, direcționând-o către analiza geografiei economice, dar atrag atenția și asupra dezvoltării regionale și urbane. La nivelul teoriilor economice analizate sunt descriși factorii de influență asupra creșterii economice, atât cei endogeni, cât și cei exogeni.

În decursul timpului, una dintre preocupările principale ale cercetătorilor a fost investigarea literaturii de specialitate, de aceea, consider că este relevantă o introspecție asupra principalelor cercetări de dată actuală, din ultimii cinci ani (din perioada 2013-2017). Noutatea temei, alături de dezvoltarea modelelor de analiză specifice domeniului fondurilor europene, dar și directivelor de cercetare trasate de Comisia Europeană din ultima perioadă susțin importanța unei analize bazată pe cercetări recente. Pentru înțelegerea unitară a rezultatelor obținute de fiecare studiu, se realizează o încadrare a acestora pe trei niveluri de impact (ridicat, relevant și nesemnificativ) asupra creșterii economice generate de utilizarea fondurilor structurale. Metodele de cercetare sunt examinate în vederea preluării celor mai bune exemple, alături de investigarea perioadei și a regiunilor din fiecare studiu. Analiza realizată pe baza literaturii de specialitate indică trendul cercetărilor, pe baza tendințelor liniare drepte, prin utilizarea celor mai mici pătrate, alături de determinarea impactului fondurilor structurale asupra creșterii economice în perioada analizată, precum și stabilirea anilor de început și de finalizare a studiilor luate în considerare. Prin urmare, se examinează nevoia de continuare și de dezvoltare a cercetărilor, precum și a posibilităților de extindere a limitelor depistate, dar și de integrare în prezenta cercetare a rezultatelor atinse până la momentul actual.

Ulterior realizării analizei teoriilor de creștere economică, alături de sursele de specialitate, se trece la introspecția principalelor caracteristici economico-sociale ale cadrului

macroeconomic general.

Pentru a înțelege diferențele de dezvoltare existente în spațiul european actual, dar și în România, se investighează principale probleme recente pe care teoria economică le eludează ca și importanță. Ca urmare a modificărilor ce au un impact puternic asupra climatului economic național și al celui european, se aprofundează în detaliu aceste obstacole ale dezvoltării ce se conturează în disparități majore, care sunt contracarate prin valorificarea și atragerea fondurilor europene. Astfel, efectele sociale generate pe baza crizei economice sunt redresate de măsurile finanțate cu ajutorul instrumentelor structurale. Studiul reflectă efectele cauzate de globalizare și de criza economică, alături de mișcările de forțe din interiorul U.E., schimbările climatice neașteptate, dar și de amenințări aduse de terorism sau de criza imigranților. Cercetarea asimilează măsurile aplicate de Comisia Europeană pentru diminuarea tuturor riscurilor care au afectat U.E. în perioada recentă. Acestea sunt transformate în obiective țintite prin intermediul strategiilor europene și sprijinite prin intermediul finanțărilor nerambursabile.

La nivelul celui de-al doilea capitol „**Cadrul european al fondurilor structurale**” este surprinsă evoluția U.E., de la începuturile acesteia și până în perioada actuală, în corelare cu apariția, utilizarea și efectele generate de fondurile structurale pentru echilibrarea diferențelor între regiunile de dezvoltare ale acesteia. Este realizată analiza în profunzime a utilității politicii U.E. dedicate coeziunii, pornind de la factorii ce au determinat formarea cadrului necesar pentru apariția fondurilor structurale, și ulterior a celor de coeziune, alături de oportunitățile finanțării prin fondurile europene și nevoia de dezvoltare a regiunilor din statele U.E. În aceeași măsură se urmărește înțelegerea dimensiunii financiare a politicii de coeziune, din perspectiva principiilor, dar și a procedurilor finanțărilor europene, în corelare cu necesitatea dezvoltării capacității administrative pentru gestionarea acestor fonduri. Pornind de la definirea scopului fondurilor structurale se prezintă detalierea principalelor etape parcurse în evoluția U.E., din perspectiva rolului politicii europene de coeziune.

Analiza demonstrează valoarea contribuției statelor membre la bugetul general al U.E., în corelare cu valoarea fondurilor atrase și a principalelor state care au valorificat fondurile puse la dispoziție de U.E., ca măsură de atenuare a decalajelor existente. Se propune realizarea unei analize evolutive, de la momentul înființării U.E., cu analiza obiectivelor fondurilor alocate din finanțările structurale la nivelul statelor componente, a oportunităților oferite, dar și a modalităților de valorificare a acestor finanțări prin intermediul rezultatelor propuse și atinse. Se pune accept pe cercetarea perioadelor de programare pentru înțelegerea modalității de susținere a dezvoltării economice a fiecărui stat, care a succedat momentul creării Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR), dar și cu realizarea unei comparații între cele patru perioade de programare încheiate, respectiv până în anul 2013.

Pentru a înțelege natura efectelor actuale ale dezvoltării regionale a economiilor statelor membre, se analizează fiecare etapă a consolidării U.E., chiar de la crearea primului pilon prin înființarea celor trei organizații europene guvernate de aceleași instituții, cunoscute sub denumirea de Comunitățile(a) Europene(ă), respectiv CECO, EURATOM și Comunitatea Economică Europeană, în vederea atingerii obiectivului inițial de stabilire a unei piețe comune. Instituirea primelor fonduri în spațiul european prezintă facilitățile oferite statelor fondatoare, precum și a compensațiilor care au apărut ulterior. Se impune înțelegerea rolului principal al formării C.E., de liberalizare a piețelor, precum și crearea, pe această cale a unor diferențieri între statele componente, favorizând Germania, în defavoarea Franței și Italiei. Se demonstrează astfel, intervenția prin fonduri ca fiind rațională pentru compensarea integrării guvernelor Italiei și Franței. Încă de la momentul inițial al formării Pieței Comune, se observă faptul că fondurile au reprezentat singura modalitate pentru atingerea beneficiilor scontate pentru toți factorii de interes. Se încearcă aprofundarea principalelor problematici adresate prin Tratatul de la Roma, printre care se numără cele legate de transport, agricultură, import/export,

comercializare și ajutor de stat, tratând în mod indirect politica regională, precum și a mijloacelor de transpunere în practică a obiectivelor propuse prin două tipuri de fonduri, Fondul Social European și Fondul Agricol, precum și apariția ulterioară, în 1975, a FEDR. De altfel, se analizează și contribuția Băncii Europene de Investiții (BEI) la finanțarea proiectelor din regiunile slab dezvoltate prin acordarea de credite, până la momentul apariției FEDR, dar și ulterior. În cadrul fiecărui an din această perioadă incipientă a U.E. se urmărește contribuția financiară a statelor membre pentru fiecare fond, dar și sumele distribuite ulterior fiecărei țări, observându-se acordarea cu prioritate a finanțărilor pentru Italia, concomitent cu un grad de contribuție mai scăzut comparativ cu ceilalți participanți. Începând cu momentul reformei din 1988 și a stabilirii unor perioade de programare, se examinează obiectivele propuse pentru fiecare perioadă de programare și a țărilor care au beneficiat de cea mai ridicată intensitate a finanțărilor prin intermediul fiecărui obiectiv, detașându-se Spania care a primit cea mai mare susținere financiară. Nivelul de dezvoltare economică al statelor membre își găsește justificarea prin faptul că aceste țări au beneficiat de sprijin financiar prioritar atât în perioada de finanțare 1988-1993, dar și în perioadele 1994-1999 și 2000-2006.

Se analizează creșterea înregistrată între valorile totale ale fondurilor structurale pentru toate cele patru perioade de programare finalizate și încheiate (1988-1993, 1994-1999, 2000-2006 și 2007-2013), alocate de Comisia Europeană din fondurile bugetare disponibile. Astfel, se evidențiază gradul de contribuție la dezvoltarea regională a statelor U.E. prin alocarea unei proporții semnificative din PIB-ul comunitar sub forma intervențiilor structurale. Sunt prezentate toate condițiile care au condus la crearea posibilităților statelor recent integrate privind valorificarea fondurilor structurale pentru a contribui la creșterea economiilor naționale, printre care se numără aderarea la U.E., alături de investițiile realizate cu ajutorul finanțărilor structurale, precum și prin alte fonduri ale Uniunii.

Pe această cale sunt identificate argumentele în susținerea politicii europene de coeziune, dintre care se pot menționa evoluția și expansiunea regăsite atât în determinarea alocărilor bugetare, formării bugetului, dar și a utilizării resurselor financiare prin intermediul fondurilor structurale, precum și prin modalitățile de soluționare a provocărilor întâmpinate în sfera de implementare a acestei politici, adaptarea la procesul de integrare și la schimbările generate de evoluția cadrului economic internațional, în continuă schimbare. Lecțiile desprinse din progresul Uniunii Europene, respectiv experiențele diferite ale fiecărui stat referitoare la intervențiile structurale din perioada 1957-2006, pe fondul dezvoltării și expansiunii rolului Fondurile Structurale concomitent cu procesul de integrare, pot deveni definitorii în determinarea problemelor și factorilor care afectează implementarea politicii de coeziune în Uniunea Europeană.

Prin urmare, capitolul al II-lea își propune realizarea analizei începutului existenței Uniunii Europene și a creării Politicii de Coeziune, urmărind trendurilor și naturii schimbărilor, precum și a principalilor factori care au facilitat sau restricționat conturarea politicii de-a lungul timpului.

În cel de-al treilea capitol „*Evoluția creșterii economice în România prin intermediul intervențiilor structurale*” se prezintă explorarea și dezvoltarea cercetării la nivelul țării noastre, din perspectiva efectelor generate de finanțările din partea U.E. în cele două perioade de finanțare până la momentul actual, post-aderare. Analiza creșterii economice prin intermediul finanțărilor europene, în vederea descrierii cadrului general pentru asigurarea unei evaluări eficiente de impact, este realizată prin prezentarea unui rezumat al tipurilor de finanțări externe, cuprinzând și cuantificarea sprijinului acordat prin fonduri nerambursabile din partea U.E., urmărindu-se: obiectivele finanțărilor externe, domeniile specifice în care s-au realizat intervențiile, efectele rezultate pe baza proceselor de evaluare sau a celor de monitorizare derulate anterior.

Acest capitol permite surprinderea perioadei 2007-2013, care a reprezentat prima perioadă de finanțare prin instrumentele structurale pentru România. Se analizează planificarea alocărilor financiare pentru țara noastră în prima perioadă de programare, în comparație cu gradul de realizare efectiv înregistrat. Este realizată comparația între economia României și cea a celorlalte state membre ale U.E., alături de prezentarea alocărilor pe tipuri de fonduri conform CSNR 2007-2013, precum și repartizările pe fiecare program operațional. Sunt investigate principalele domenii de intervenții finanțate în România, între acestea remarcându-se domeniul transporturilor, cel al mediului privat prin susținerea întreprinderilor și pentru protecția mediului înconjurător.

Sunt accentuate eforturile depuse, cu recuperarea perioadei de stagnare din anul 2011 care a afectat buna gestiune a fondurilor structurale, concretizate prin intensificarea deschiderii de apeluri în cadrul programelor operaționale naționale și printr-un management eficient al contractărilor, cu precădere în ultima perioadă a programării încheiate în anul 2013. Se demonstrează gradul în care România a reușit să se înscrie pe harta europeană a valorificării intervențiilor structurale pentru depășirea decalajelor de dezvoltare întâmpinate.

Cel de-al treilea capitol prezintă situația absorbției fondurilor europene în toate statele membre, fiind o caracteristică generală a spațiului european și nu doar un caz unicat pentru țara noastră. Se observă faptul că cele mai ridicate valori ale plăților solicitate prin fondurile structurale de care a beneficiat fiecare stat au fost mai ridicate în partea a doua a perioadei de programare 2007-2013. Cauzele generatoare ale acestei situații sunt corelate cu termenul de definitivare al cadrelor de organizare, alături de demararea și implementarea programelor operaționale, cu decalaje de timp între perioadele de depunere și cele de contractare ale proiectelor, precum și efectele generate de influența crizei economice care a luat amploare începând cu anul 2007.

Estimările inițiale pentru valorificarea rezultatelor intervențiilor structurale în țara noastră sunt un alt punct analizat prin acest capitol, urmărindu-se factorii determinanți. În acest sens, se reliefează modalitatea de îmbunătățire a cadrului macroeconomic care definește societatea și economia națională a României, stabilite prin „Planul Național de Dezvoltare 2007-2013”.

Se profilează gradul de atingere a unei părți semnificative a indicatorilor propuși inițial aferenți cadrului de programare 2007-2013, precum și contribuția indicatorilor principali CORE realizați în România la atingerea celor de la nivelul U.E. Pe această cale, este stabilită contribuția fondurilor structurale în atingerea unui nivel de dezvoltare și de creștere economică sustenabilă, cu efecte pozitive asupra nivelului de trai, prin măsuri precum asigurarea creării noilor locuri de muncă sau menținerea celor existente, atragerea de investitori, care să contribuie la eliminarea decalajelor existente pentru oferirea oportunității de aliniere cu nivelul de dezvoltare al celorlalte state membre. Efectele benefice ale intervențiilor structurale asupra țării noastre se sintetizează din perspectiva obiectivului de convergență, de la începutul perioadei de finanțare, în anul 2007 și la sfârșitul acesteia, în anul 2014. Se evidențiază evoluția de la momentul în care întregul teritoriu era caracterizat de niveluri foarte scăzute ale PIB-ului și cu un grad redus de ocupare al forței de muncă, prezentând un PIB pe cap de locuitor mai mic de 50% comparativ cu media europeană, alături de modificările determinate pe fondul intervențiilor din fonduri structurale.

Politica de coeziune din spațiul european, dispune de o complexitate foarte ridicată, fiind una dintre cele mai evaluate și monitorizate politici comunitare, care însă beneficiază de date reale, furnizate în timp util, prin accesări rapide ce conferă informații actualizate regulat, asupra gradului de absorbție și al indicatorilor macroeconomici ce definesc cadrul de implementare al instrumentelor structurale. Un rol important în acest proces de monitorizare îl au raportările anuale, evaluările ex-ante și ex-post ale Comisiei Europene, precum și cele pe care fiecare stat din cadrul U.E. le elaborează prin analizele experților din domeniu și care sunt înaintate și

aprobate de Comisia Europeană ca și rapoarte de țară privind implementarea fondurilor structurale. În corelare cu aceste date, se determină valoarea adăugată pe care politica dedicată coeziunii o conferă României prin realizarea unei radiografii a situației socio-economice. În acest sens, se prezintă gradul de îndeplinire al obiectivelor stabilite la nivel național, punctele tari și slabe în implementarea programelor și se aprofundează înțelegerea cadrului general de realizare a intervențiilor structurale.

De asemenea, sunt expuse succint strategiile („Strategia de la Lisabona” și „Europa 2020”) care au influențat situația României, reglementând cadrul de implementare, și au conturat obiectivele fondurilor finanțate prin „politica de coeziune”, pe baza cărora se realizează raportările și analizele de la nivelul Comisiei Europene. Este analizată influența cantitativă și calitativă a finanțărilor din fondurile europene asupra creșterii economice și a stabilității financiare, în sens evolutiv pentru perioada de finanțare 2007-2013, precum și perspectivele de viitor, ce conturează premisele pentru menținerea stabilității financiare. Se urmărește rolul jucat de fondurile europene în calitate de capitaluri atrase de către România și direcționate spre a finanța sectoarele economiei românești, precum și determinarea gradului de contribuție în procesul de menținere al stabilității financiare, cu testarea ipotezei consolidării sectoarelor economice sustenabile.

Perioada de programare multianuală 2014-2020 este supusă studierii din perspectiva noilor condiții pentru România, bazate pe regulamentele U.E. menite să stabilizeze intervențiile pentru stimularea gradului de dezvoltare, precum și să crească transparența acestora. Aceste cerințe sunt definite ca fiind „condiționalități ex-ante”, menite să susțină cadrul de performanță necesar pentru implementarea fondurilor structurale, pentru realizarea coeziunii și îndeplinirea noilor obligații referitoare la publicitate și informare. Este explorată derularea primului exercițiu financiar în cazul țării noastre ca punct de pornire și dobândire a capacității de implementare pentru programele operaționale finanțate în vederea generării unui impact asupra dezvoltării economice și regionale. Realizarea analizei detaliate în cadrul prezentului capitol permite o amplă introspecție asupra problematicilor cadrului general recent în care se derulează intervențiile de la nivel național, în perioada multianuală de programare curentă, caracterizată de un proces îndelungat de schimbări și alinieri legislative, instituționale și procedurale, care este încă în derulare și reglementare.

Capitolul al patrulea „*Studii de caz asupra impactului generat de fondurile structurale în România*” prezintă tehnicile de evaluare utilizate în determinarea nivelului creșterii economice din România pe fondul investițiilor din fonduri structurale, cu surprinderea punctelor tari, dar și a celor slabe. Se prezintă circumstanțele specifice în care s-a derulat finanțarea pe parcursul celor două perioade de programare la care România a asistat și a beneficiat până în acest moment (cum ar fi starea de fapt într-un anumit moment și loc, în care s-a desfășurat finanțarea, tradițiile și cultura specifice finanțării externe). Pe de altă parte sunt extrase lecțiile care pot fi folosite în evaluarea gradului de creștere economică a României prin intermediul fondurilor structurale, a două programe din prima perioadă de finanțare, la nivelul POR 2007-2013, pentru sectorul turism și la nivelul POS-T 2007-2013, privind analiza generală și cea specifică sectorului de infrastructură aeriană. În realizarea analizei la nivelul POS-T 2007-2013, este prezentat un proiect care aduce valoare adăugată la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia, prin realizarea comparației între nivelul asumat prin analiza cost-beneficiu de la momentul depunerii proiectului în cadrul acestei linii de finanțare și rezultatele spectaculoase obținute prin valorificarea investiției atrase din fonduri structurale, cu impact asupra dezvoltării economice și financiare a regiunii.

Cercetarea supune comparației influența pozitivă adusă de sfârșitul perioadei de programare, între perioadele 2013 - 2014 și 2015 - 2016, din perspectiva gradului de absorbție la nivelul fiecărui program operațional din România. Astfel, deși nu se poate cuantifica ca și impact direct asupra utilizării fondurilor europene în cadrul României, se urmărește rolul pe

care l-a avut prelungirea primei perioade de programare în contextul dezvoltării de proiecte conform strategiei Europene („Europa 2020”) și directivelor de țară. Pe de altă parte, perioada investigată cuantifică influența fondurilor din cadrul unei programări pe 7 ani de la nivelul Comisiei Europene pentru România, din perspectiva gradului de absorbire, cu determinarea contribuției factorilor sociali, economici, instituționali, precum și a altora. Se pun în lumină contribuțiile aduse de autoritățile de management, care în timp au reușit să performeze spre sfârșitul perioadei de programare, din perspectiva facilitării utilizării și absorbirii fondurilor pentru eliminarea parțială a decalajelor de progres socio-economic din România, comparativ cu ceilalți membrii ai U.E. Sunt definite măsurile pe care România trebuie să le adopte pentru dezvoltarea economiei în fața noilor provocări din Europa: nevoia de creștere inteligentă, nevoia de creștere durabilă, nevoia de incluziune socială, imigrația, schimbările climatice, nevoia de energie (în special de energie obținută din surse regenerabile), reducerea emisiilor de carbon, nevoia ocupării forței de muncă etc.

Se observă în urma analizei „Programului Operațional Regional” 2007-2013, corelarea dintre creșterea și dezvoltarea economiei românești prin intermediul susținerii ramurilor principale ale economiei și în special, a celor care prezintă un potențial ridicat de creștere printre care se află și turismul românesc. Prin intermediul acestui demers este testat gradul de atingere al logicii intervenției prin domeniul major de intervenție 5.2. din POR 2007-2013, din perspectiva creșterii numărului de turiști și a duratei sejurului, precum și a personalului angajat. Sunt determinate efecte asupra turismului și economiei la nivelul regiunilor, precum și pe plan național, alături de compararea unităților de turism care au primit finanțare și a celor similare care nu au obținut-o pe durata programării 2007-2013.

Având în vedere necesitatea intensificării turismului românesc sprijinită prin intermediul „Programului Operațional Regional 2014-2020”, cercetarea arată că trebuie realizate concomitent investiții în infrastructură (drumuri, autostrăzi, căi de acces), în domeniul transporturi (aerian, feroviar), precum și în domeniul administrației (prin consolidarea aparatului administrativ, reducerea birocrăției).

De asemenea, analiza provocărilor aduse de fondurile structurale în domeniul infrastructură, referitor la perioada de implementare a POS-T 2007-2013, se concentrează asupra evoluției indicatorilor atinși anual, din punctul de vedere al numărului de proiecte depuse și contractate, dar și a valorii rambursărilor. Astfel, se remarcă un trend crescător al contractării de proiecte în intervalul 2008-2013, în timp ce volumul contractărilor se reduce la finalul perioadei, în anul 2014, ca urmare a necesității încadrării în perioada de programare, și este inexistent în anul 2007, pe fondul amânării lansării programului, respectiv a pregătirii cadrului specific pentru acesta. Raportat la proiectele depuse anual, este înregistrată o volatilitate ridicată a gradului de depunere, prin raportare la duratele de timp necesare pentru pregătirea și transmiterea proiectelor, ulterior elaborării portofoliului de proiecte, alături de momentele în care axele de finanțare din POS-T au fost deschise. Este prezentată evoluția pozitivă a depunerii proiectelor în perioada 2007-2011 și sunt caracterizați anii 2008, 2012 și 2013 ca având cel mai mic număr de proiecte depuse pe perioada în care liniile de finanțare au fost deschise. Rata absorbției se prezintă comparativ în cazul tuturor programelor operaționale din perioada analizată și se remarcă POS-T pe ultimele locuri ale clasamentului prin comparație cu celelalte programe operaționale, în anii 2012 și 2016, fiind peste valoarea medie a ratei absorbției cu 1,38 puncte procentuale în anul 2014, iar în ceilalți ani studiați se află sub această medie cu oscilații de la 3,2% în anul 2011 la până la 5% în anul 2015.

Consider necesară realizarea prezentei cercetări, deoarece până la momentul actual nu s-a elaborat o sinteză comparativă la nivelul POS-T, conform Rapoartele Anuale de Implementare aferente perioadei 2008-2014, demonstrându-se un grad scăzut de îndeplinire al tuturor indicatorilor fizici și valorici ai POS-T pentru perioada 2007-2013.

Cercetarea derulată surprinde analiza principalilor indicatorilor care au fost influențați ca urmare a implementării unui proiect cu finanțare din POS-T, pentru sectorul de transport aerian, din regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia, de la momentul inițial al depunerii proiectului, pe baza analizei financiare care a stat la baza susținerii fezabilității și realizării proiectului. Prin urmare, sunt punctate aspectele cheie ale analizei financiare, alături de realizarea unei corelații între nivelul estimat la momentul depunerii proiectului și cel realizat ulterior implementării acestuia, respectiv a efectelor nete generate. Alături de veniturile realizate efectiv, sunt estimate veniturilor operaționale viitoare pentru următorii cinci ani, ce facilitează sublinierea diferenței între nivelul așteptărilor anterior depunerii proiectului și nivelul actual estimat, pe baza înregistrărilor reale din ultimii ani.

Al cincilea capitol cu titlul „*Evaluarea impactului fondurilor structurale în România, în perioada 2007-2013*” cuprinde contribuția proprie adusă printr-o analiză cantitativă prin care se estimează starea de cauzalitate între absorbția națională a „fondurilor structurale și de coeziune” și efectele generate asupra creșterii economice în România. S-a utilizat un model liniar, pe trei paliere, pentru analiza principalilor indicatori economici relevanți la nivelul Uniunii Europene, integrând factorii care pot genera efecte asupra creșterii economice, valorificând astfel aspectele pozitive ale rulării celor trei modele din literatura de specialitate agreate la nivelul Comisiei Europene (modelul Quest III, modelul RHOMOLO, dar și modelului HEROM). Astfel, s-a încercat realizarea unui model econometric prin care să se estompeze limitările înregistrate în cele două modele de analiză de impact contrafactual (modelul RHOMOLO și modelul HEROM), referitoare la modul de funcționare per ansamblu al economiei, alături de efectele fondurilor structurale în domenii diferite, precum și limitări atribuite pe fondul imposibilității luării în considerație a corelațiilor dintre toți factorii integrați în cadrul modelului. Tocmai de aceea, s-a considerat relevant utilizarea unui model liniar, pe trei paliere, pentru analiza principalilor indicatori economici relevanți la nivelul Uniunii Europene, integrând factorii care pot genera efecte asupra creșterii economice, valorificând astfel aspectele pozitive ale rulării celor două modele ante-prezentate. Desigur, modelul creat este coerent cu cele două modele utilizate de Comisia Europeană, evidențiindu-se pe această cale efectele pozitive și semnificative ale fondurilor structurale asupra stimulării creșterii economice pentru prima perioadă de finanțare a României. În acest sens, s-a urmărit realizarea următoarelor aspecte:

- ✓ proiectarea metodologiei de analiză a impactului fondurilor structurale asupra creșterii economice în România, pornind de la analiza modelelor derulate în literatura de specialitate a impactului fondurilor structurale asupra creșterii economice;
- ✓ stabilirea unor tehnici adaptate procesului de evaluare necesar în determinarea efectelor fondurilor structurale, alături de conceperea unui model econometric pentru analiza datelor;
- ✓ stabilirea și selectarea setului de date adecvat pentru relevanța modelului econometric;
- ✓ examinarea și explicarea datelor utilizate;
- ✓ identificarea impacturilor cantitative;
- ✓ analiza modului în care investițiile din fonduri structurale au funcționat așa cum au fost previzionate pentru a vedea dacă au avut loc efecte neintenționate (indirecte-pozitive sau negative);
- ✓ verificarea impactului în corelare cu principalii indicatori macroeconomici corespunzători ariei de intervenție a fondurilor structurale și verificarea existenței efectelor relevante pe termen lung;
- ✓ analizarea rezultatelor obținute în corelare cu evidențele teoretice.

Îndeplinirea acestor obiective se bazează pe output-urile obținute prin rularea a patru modele econometrice prin softul EViews, care permit evaluarea efectelor atragerii și utilizării fondurilor structurale asupra creșterii economice. Primul model econometric este construit pentru a permite constatarea corelației dintre gradul de absorbție al fondurilor europene și

creșterea PIB-ului pe locuitor, alături de determinarea influenței fondurilor structurale și de coeziune asupra creșterii economice din Romania, în contextul stării de echilibru a altor variabile macroeconomice. În vederea dezvoltării modelului se procedează la menținerea variabilei dependente, PIB-ul pe locuitor, și includerea unor noi variabile independente în același model, respectiv dintre principalii indicatori macro-economiци, precum rata șomajului, rata inflației, datoria publică, formarea brută a capitalului fix, alături de păstrarea variabilei, fondurile structurale și de coeziune absorbite de Romania pentru perioada 2007 – 2015. Astfel, este determinată reacția PIB/locuitor la un șoc pozitiv al fondurilor structurale și de coeziune, prin luarea în considerare și a altor parametri macroeconomici. Creșterea absorbției fondurilor duce la o creștere a PIB-ului pe locuitor. Se constată efectele înregistrate în creșterea PIB-ului / locuitor pentru perioada 2007-2015. De asemenea, se investighează corelarea între gradul de creștere economică și absorbția fondurilor, cauzată de: criza economică, instabilitatea mediului politic, managementul proiectelor ineficient, lipsa experienței în utilizarea fondurilor, blocajul în alocarea acestora și deschiderea liniilor de finanțare etc.

Rezultatele obținute asupra creșterii economice sunt corelate cu rezultatele înregistrate prin modelele aplicate de Comisia Europeană la sfârșitul programării 2007-2013, respectiv cu cele obținute prin modelările macroeconomice Quest și Herom. Interpretarea rezultatelor demarează de la ipoteza conform căreia evoluția economică respectă rezultate din dovezile empirice ale cercetării și teoriei economice pentru toți indicatorilor luați în considerație, în contextul în care toți ceilalți parametri economico-sociali sunt stabili. Prin urmare, *modelarea econometrică a condus la constatarea corelației dintre gradul de absorbție al fondurilor europene și creșterea PIB-ului pe locuitor, concluzie realizată pe baza primului model realizat, prin care s-a determinat influența „fondurilor structurale și de coeziune” asupra creșterii economice din Romania, fără să se țină cont de alte variabile macroeconomice.*

Dezvoltarea modelului s-a realizat prin menținerea variabilei dependente, PIB-ul pe locuitor, și includerea unor noi variabile independente în același model, respectiv dintre principalii indicatori macro-economiци, precum rata șomajului, rata inflației, datoria publică, formarea brută a capitalului fix, alături de păstrarea variabilei: „fondurile structurale și de coeziune” absorbite de Romania. Este determinată existența unei relații pozitive între PIB/locuitor și „fondurile structurale și de coeziune”, lucru ușor de intuit, inclusiv prin luarea în considerare și a altor parametri macroeconomici. *Altfel spus, creșterea absorbției fondurilor duce la o creștere a PIB-ului pe locuitor.*

Pornind de la output-urile obținute prin rularea acestui ultim model prin softul EViews, este permisă evaluarea efectelor atragerii și utilizării fondurilor structurale asupra creșterii economice. S-a constatat, însă, prezența unor efecte nesemnificative în perioada 2007-2011, urmate de o îmbunătățire a efectelor în creșterea PIB-ului / locuitor, în intervalul 2012-2015. Rezultatul obținut indică un impact redus, dar pozitiv, al „fondurilor structurale și de coeziune” în creșterea economică. Problema a fost slaba absorbție a fondurilor, cauzată de: criza economică, instabilitatea mediului politic, managementul ineficient, lipsa experienței în utilizarea fondurilor, blocajul în alocarea acestora și deschiderea liniilor de finanțare etc. Valoarea rezultată este potențată de gradul de reprezentativitate al indicatorului, PIB/cap de locuitor, fiind unul dintre indicatorii de analiză directă de impact.

Rezultatul obținut asupra creșterii economice este consistent cu testarea acestuia, prin modelul Quest de Comisia Europeană în anul 2016 (raportul final „Impactul politicii de coeziune 2007-2013: simulări de model cu Quest III”, 2016, p. 20, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp14a_final_report_en.pdf). Aici a fost prezentată o influență pozitivă a creșterii economice generată prin intermediul fondurilor structurale, care alături de cele adresate mediului rural, au determinat o creștere a PIB-ului în situația României, cu 4% pentru anul 2015, peste nivelul care s-ar fi înregistrat în absența intervențiilor structurale, alături de estimarea contribuției în anul 2013 la

o creșterea a aceleiași rate cu 3,5%, prezentând un efect continuu al intervențiilor finanțate. Este considerat, așadar, la nivelul modelului rulat, generarea unui impact mic în contextual atingerii unei medii la nivel European de 4,2% din PIB în țările eligibile, sub obiectivul de coeziune, nivelul determinat pentru România fiind sub această medie cu 0,2 p.p., fiind așadar un impact redus similar cu constatarea din modelul rulat în cadrul prezentei teze.

Rezultatele modelului sunt fundamentate pe ipoteza conform căreia evoluția economică respectă rezultate din dovezile empirice ale cercetării și teoriei economice. Astfel, în contextul tuturor indicatorilor luați în considerație, se constată că toți ceilalți parametrii economico-sociali sunt stabili.

Cel de-al treilea model testează separat influența fiecărui program operațional asupra valorii adăugate brute pentru cele patru sectoare din economia României, în perioada 2007 – 2015, în corelare cu teoria economică. Valoarea adăugată brută, adică valoarea nou creată în procesul de producție, în Romania se calculează pentru sectoarele: agricultură, industrie, construcții și servicii. Sunt asimilate și recomandările din evaluările ex-post pentru România, cât și de la nivel European, prin crearea unui model care abordează în mod explicit aspecte precum relevanța, coerența și valoarea adăugată a fondurilor structurale, alături de extinderea cercetării, prin valorificarea rezultatelor empirice deja existente. Cu toate acestea, modelul întâlnește aceleași limite ca cele din evaluările ex-post derulate de Comisia Europeană, ce vizează utilizarea unor serii de date anuale și nu semestriale sau lunare.

Cel de-al patrulea model creat a contribuit la analizarea la nivel regional a influenței ratei șomajului asupra ratei de creștere a PIB-ului în perioada 2007 – 2015, în corelare cu obiectivele finanțării prin fonduri structurale asupra creșterii gradului de ocupare. Concluziile generate de rularea acestui model demonstrează faptul că, per totalul regiunilor de dezvoltare ale României, există o relația între rata inflației și rata șomajului, în sensul în care o apreciere a produsului intern brut va conduce la o diminuare a ratei șomajului, relația de reciprocitate fiind acceptată. Prezintă o excepție regiunile în care s-a constatat cel mai redus nivel al corelațiilor, respectiv regiunea de Sud-Vest Oltenia și Vest, unde impactul finanțării pentru susținerea pieței muncii a fost foarte redus. Astfel, s-a constatat că o apreciere a produsului intern brut a condus la o diminuare a ratei șomajului, chiar în ritmuri mai reduse în unele regiuni. Se poate afirma că răspunsurile obținute sunt în concordanță cu teoria economică (principiului empiric a legii lui Okun).

Ultimul capitol „*Analiza debutului primei perioade de programare din perioada 2014-2020 și ancheta de evaluare a impactului primului apel lansat în POR 2014-2020*” propune să fie realizată o detaliere a perioadei actuale de programare, cu analiza cauzelor care au condus la lipsa valorificării fondurilor alocate României în primii 3 ani ai perioadei prezente de programare. Se realizează o analiză a cadrului general al acestui program, alături de corelarea rezultatelor înregistrate pentru prima linie de finanțare, POR 2.1., prin elaborarea unor comparații a indicatorilor atinși în toate cele șapte regiuni eligibile ale acestei priorități de finanțare. Se procedează la compararea între nivelul de alocare regională, alături de corelarea cu numărul de proiecte care se pot finanța prin valoarea maximă, precum și cu numărul și valoarea proiectelor depuse, respinse și aflate în selecție, dar și prin referire la gradul de acoperire din alocarea apelului 2.1, pe regiuni de dezvoltare. În acest sens, pentru dobândirea unei înțelegeri adecvate a contextului în care aceste proiecte au fost depuse, se analizează corelația cu nivelul de dezvoltare și de creștere economică, determinată pe baza PIB-ului regional. Având în vedere regiunea de dezvoltare selectată pentru analiză, Sud-Vest Oltenia, se impune elaborarea unei sinteze a situației anterioare lansării liniei de finanțare POR 2.1., din perspectiva potențialilor beneficiari care ar fi putut valorifica fondurile europene aferente acestei măsuri de finanțare pentru realizarea de investiții cu valoare adăugată asupra dezvoltării economice a firmelor pe care le gestionează. Se înregistrează evoluția numărului de firme în regiunea Sud-Vest Oltenia, în perioada 2007-2015, care activează în domeniile de activitate

eligibile în cadrul „Prioritatea de investiții 2.1” din POR 2014-2020, dar și distribuția pe domenii de activitate a numărului de firme care ar putea fi eligibile prin POR 2.1, la nivelul fiecărui județ.

Alături de modelarea econometrică este realizată și o analiză statistică ce presupune înregistrarea, precum și prelucrarea rezultatelor din evaluarea POR 2.1, cu ajutorul sistemului SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Se propune realizarea unei machete pentru analiza statistică plecând de la formatul grilei de evaluare tehnică și financiară pentru POR „2.1.A. Microîntreprinderi” (conform versiunii publicate pe <http://www.inforegio.ro>). Baza de date rezultată în urma înregistrării a 80 de răspunsuri este supusă mai multor analize cantitative prin intermediul softului statistic SPSS pentru a valida ipotezele stabilite. Mi-am propus să aflu situația economico-financiară a solicitanților din cadrul POR 2.1., la momentul depunerii proiectelor, precum și efectele estimate să fie atinse prin intermediul finanțării din perspectiva indicatorilor asumați la nivelul fiecărui proiect, în vederea înțelegerii gradului de atingere a intervenției finanțate prin „fondurile structurale și de investiții europene” pentru intervalul de timp 2014-2020. Se conturează patru ipoteze ale cercetării, alături de prezentarea limitelor cercetării, dar și a lotului de cercetare, cu asigurarea unui grad de reprezentativitate crescut.

Obiectivul realizării studiului *este reprezentat de analiza situației economico-financiare a solicitanților din cadrul POR 2.1., precum și determinarea efectelor estimate să fie atinse prin intermediul finanțării din perspectiva indicatorilor asumați la nivelul fiecărui proiect, în vederea înțelegerii gradului de atingere al logicii intervenției finanțate din „fonduri structurale și de investiții europene” ale perioadei 2014-2020.* Cercetarea a fost realizată pe baza grilelor de evaluare tehnică și financiară, care cuprind punctajul oferit proiectelor transmise prin portalul MySmis în cadrul priorității de finanțare POR 2.1. aferentă perioadei de programare 2014-2020. În acest sens, a fost evidențiată situația inițială a beneficiarilor eligibili din regiunea de dezvoltare analizată, cu investigarea principalilor factori determinanți care au caracterizat firmele deponente, precum și premisele pentru dezvoltarea generată de implementarea investițiilor realizate din „fonduri structurale și de investiții europene”. Pe baza rezultatelor obținute prin soft-ul SPSS, se observă că întreaga analiză este validă, permițând interpretarea datelor și obținerea concluziilor valide pentru interpretarea corectă a cercetării derulate.

Analiza subliniază domeniile de activitate care au obținut obține cu prioritate finanțare prin POR 2.1., precum și gradul în care obiectivele finanțării au fost atinse prin susținerea investițiilor în anumite domenii prioritare pentru care au fost acordate cele mai mari punctaje prin procesul de evaluare tehnic și financiar. Analiza realizată evidențiază concentrarea principalelor proiecte depuse în sectorul eligibil prin POR 2.1., în sectoarele cu prioritatea de finanțare: producție și fabricație, arhitectură și alte activități încadrate în clasele CAEN 17, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 32, 33, 58, 59, 63, 71, 73, 74, 91, urmat la 12,5 puncte procentuale de investițiile solicitate în sectorul lucrărilor de construcții. Plusul de valoare adăugată este adus de gradul de inovare al serviciilor/produselor și al procesului, care este un indicator asumat de majoritatea proiectelor, respectiv 83% dintre acestea. Impactul pozitiv pe care îl aduc prezentele finanțări la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia creează premisele necesare dezvoltării regiunii, toate proiectele analizate asumându-și realizarea de inovare cel puțin la nivel de proces.

Se urmărește gradul de asumare al indicatorului referitor la gradul de inovare al serviciilor/produselor și al procesului, care poate să conducă la un impact pozitiv asupra dezvoltării regiunii. În aceeași măsură, sunt argumentați *indicatorii financiari ai solicitanților de fonduri (rata solvabilității generale și rata rentabilității financiare), din perspectiva gradului de fezabilitate pentru asigurarea finanțării și acordării fondurilor, precum și pentru susținerea unei implementări eficiente a proiectelor finanțate prin asigurarea dezvoltării eficiente și durabile a beneficiarilor în cadrul POR 2.1, aceștia oferind o imagine pozitivă pe baza analizelor financiare).* În ceea ce privește analiza derulată, se demonstrează că *indicatorii financiari ai solicitanților care au depus proiecte sunt favorabili finanțării, și acordării*

fondurilor, precum și susținerii unei implementări eficiente a proiectelor finanțate pentru asigurarea dezvoltării eficiente și durabile a beneficiarilor în cadrul POR 2.1, aceștia oferind o imagine amplă pe baza analizelor financiare.

Prin analiza ratei de solvabilitate generală, care în cazul tuturor deponenților de proiecte prin POR 2.1. la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia, a depășit valoarea unitară (1), este reliefată o situație netă pozitivă, care demonstrează astfel un grad ridicat de acoperire al datoriilor totale de către activele firmelor și o situație financiară bună. Potrivit rezultatelor analizate, toți solicitanții pot să își acopere datoriile totale pe seama activelor totale cu un grad mediu de acoperire de 6,83 la nivelul tuturor microîntreprinderilor solicitante analizate, ceea ce ne sugerează o situație bună a solicitanților din cadrul POR 2.1. Se evidențiază astfel existența solvabilității necesare acoperirii datoriilor din activele nete. Caracterizarea performanței deponenților proiectelor prin POR 2.1., surprinde că majoritatea acestora prezintă o eficiență financiară ridicată. Valoarea medie a ratei rentabilității financiare este de 53,85%, ce sugerează un nivel ridicat al performanțelor de natură economică, dar și financiară a capitalurilor totale.

În ceea ce privește gradul de interes pentru obținerea fondurilor structurale prin intermediul POR 2.1., s-a constatat că majoritatea deponenților din regiunea Sud-Vest Oltenia (83,8%) au optat pentru un cost mai ridicat al proiectului. A fost adusă o contribuție maximă admisă de 20% la cheltuielile eligibile, demonstrând totodată și asigurarea resurselor necesare din fonduri proprii sau credite, pentru asigurarea primirii unui punctaj suplimentar (de maxim 10 puncte pentru o rată de cofinanțarea de 20%), iar acest aspect a condus la creșterea șanselor de contractare și de implementare a proiectelor. Astfel, este demonstrată modalitatea de eficientizare a investițiilor din cadrul competiției pentru POR 2.1. din perspectiva cotei de contribuție adusă de fiecare solicitant de finanțare, pe fondul faptului că pentru fiecare punct procentual suplimentar peste contribuția minimă de 10% a fost acordat un punct suplimentar. Pe acest fond, sunt realizate premisele pentru o redistribuire a fondurilor pentru a putea finanța mai multe proiecte în limita alocărilor pentru regiunea Sud-Vest Oltenia.

În același scop, de asigurare a obținerii finanțării și a creșterii punctajului (10 puncte), majoritatea solicitanților și-au asumat angajarea unui număr de 5 noi angajați prin intermediul proiectului. Se poate crea astfel o ipoteză prin extrapolarea rezultatelor procentuale obținute privind numărul de noi angajați asumat de solicitanții analizați, respectiv 63,7% și-au asumat angajare a 5 noi persoane, în timp ce 31,3% și-au impus un indicator de 3 persoane nou angajate și doar 5% prezentând un indicator de un angajat. *Astfel, se poate estima că efectele directe generate de fondurile alocate prin POR 2014-2020, în cadrul priorității de investiții 2.1., conduc la crearea a aproximativ 584 de noi posturi de muncă în regiunea Sud-Vest Oltenia, în situația contractării și semnării unui număr de 140 de proiecte, care reprezintă numărul de proiecte cu o valoare maximă a finanțării care ar putea fi implementate în regiunea Sud-Vest Oltenia, pe baza finanțării totale la nivel regional.*

Cercetarea permite verificarea capacității de gestionare a fondurilor solicitate pe baza raportului dintre cuantumul finanțării nerambursabile și cifra de afaceri, cu luarea în considerare a specificului solicitanților. Prin urmare, un alt aspect analizat conform rezultatelor prelucrate din grila de evaluare tehnică și financiară a proiectelor a condus la investigarea raportului dintre cuantumul finanțării nerambursabile și cifra de afaceri, pentru a putea determina gradul în care beneficiarii pot gestiona finanțarea solicitată. S-a constatat faptul că 70% dintre cererile de finanțare au făcut dovada unei bune capacități de gestionare a fondurilor, însă o pondere importantă a acestora, de 26,3%, prezintă o cifră de afaceri redusă, pe fondul unei activități în fază incipientă de dezvoltare sau a unei afaceri care nu generează venituri ridicate, care însă solicită finanțare de peste 3 ori mai mare decât capacitatea acestora de a gestiona fondurile solicitate.

Concomitent, sunt analizate aspectele referitoare la calitatea financiară și economică a proiectelor depuse, pentru estimarea realității previziunilor financiare elaborate și *este testat*

gradul de maturitate și fezabilitate al proiectelor depuse, pornind de la planurile de afaceri elaborate. Prin urmare, s-a considerat relevant la nivelul studiului introducerea aspectelor referitoare la calitatea proiectelor depuse din perspectiva economică și financiară, pentru estimarea realității previziunilor financiare elaborate. Majoritatea proiectelor depuse s-au caracterizat printr-un grad de maturitate și fezabilitate ridicat, singurele deficiențe notabile fiind în lipsa unei fundamentări justificate corect și realist a prognozei cheltuielilor și veniturilor, avute în vedere pentru elaborarea proiecțiilor financiare.

În aceeași măsură sunt aprofunțați indicatorii generați de implementarea proiectelor propuse, precum rata internă de rentabilitate a investiției și fluxul net de numerar, conducând la o imagine de ansamblu ce surprinde viabilitatea financiară a proiectelor depuse. Astfel, s-a observat că aproape toți solicitanții analizați, cu o sigură excepție, au estimat obținerea unei rentabilități a investiției peste pragul admis de $\leq 5\%$, generând scăderea riscurilor în implementarea proiectului, pe fondul unei rentabilități ridicate, fiind astfel proiecte robuste dintr-o perspectivă financiară. De asemenea, majoritatea proiectelor depuse (98,8%) au estimat realizarea unui flux net estimat al investiției pozitiv, conducând la formarea unei imagini de ansamblu ce surprinde viabilitatea financiară a proiectelor depuse.

De altfel, având în vedere directivele europene pentru POR 2.1., este urmărit gradul de prioritate al investițiilor propuse pentru respectarea principiilor de dezvoltare durabilă, egalitatea de șanse, de gen și nediscriminare, primind un punctaj total de 10 puncte pentru respectarea tuturor aspectelor punctate. În ceea ce privește echitatea socială și protecția mediului înconjurător, majoritatea proiectelor depuse au prezentat asumări ale îndeplinirii cerințelor impuse de liniile directoare ale POR 2.1 referitoare la respectarea principiilor de dezvoltare durabilă, egalitatea de șanse, de gen și nediscriminare. Pe această cale, s-au format premisele ca prin finanțările acordate să fie luate măsuri de protecție a mediului înconjurător și de asigurare a egalității de șanse, în regiunea Sud-Vest Oltenia. Măsurile asumate prin proiectele depuse pentru asigurarea protecției mediului înconjurător au prevăzut achiziția de sisteme foto-voltaice ca sursă de energie regenerabilă, achiziționare de echipamente eficiente din puncte de vedere energetic, asigurarea unei eficientizări a iluminatului în sediile solicitanților, precum și colectarea selectivă și reciclarea deșeurilor, prin minimizarea acestora la sursă.

Respectarea principiului egalității de șanse, solicitanții au propus acțiuni concrete de asigurare a nediscriminării, egalității de gen și accesibilității persoanelor cu dizabilități, precum: montarea de rampe mobile de acces ce permit pătrunderea în incintă a persoanelor cu dizabilități motrice, achiziționarea de echipamente care prevăd un plus de manevrabilitate pentru persoanele cu dizabilități (comenzi speciale, semnalizări acustico-vibratoare), dar și echipamentele utilizate în cadrul procesului de producție având funcționalități permisibile de manevrare/gestionare inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, fiind adaptate din fabricație cu funcții de semnalizare și vizualizare pentru persoane surdomute. O mare parte dintre proiectele evaluate (86,3%) și-au impus ca indicator de realizare crearea a minim un loc de muncă destinat unei persoane aflate într-o categorie defavorizată¹, asumându-și că persoanele defavorizate urmează să fie tratate în condiții de egalitate cu toți angajații. Pentru susținerea politicilor de egalitate de șanse între femei și bărbați, cu oferirea de șanse egale și acces la muncă atât femeilor, cât și bărbaților, majoritatea solicitanților de fonduri și-au asumat: implicarea femeilor în procesele de luare a deciziilor în cadrul operațiunilor derulate de către societate, cu respectarea drepturilor angajaților și nediscriminare acestora pe bază de vârstă, sex, naționalitate, religie etc; acces nediscriminatoriu la angajare și la toate nivelurile ierarhice

¹ nu a avut un loc de muncă stabil remunerat în ultimele 6 luni, nu a absolvit o formă de învățământ liceal/nu deține o calificare profesională/se află în primii ani de la absolvirea unui ciclu de învățământ cu frecvență și nu a avut încă nici un loc de muncă stabil remunerat, trăiește singur, având în întreținerea sa una sau mai multe persoane, are vârsta de peste 50 de ani.

pentru grupurile defavorizate; alături de oferirea unor programe de perfecționare și specializare pentru toți angajații, venituri egale pentru muncă depusă. Astfel, se demonstrează atingerea logicii intervenției de susținere a echității sociale, prin finanțarea unor proiecte prin care este asumată angajarea inclusiv persoane cu dizabilități, alături de crearea de condiții de acces/muncă pentru persoane cu diferite tipuri de dizabilități.

Nu în ultimul rând cercetarea investighează corelarea cu alte investiții realizate din surse proprii sau din fonduri publice, realizate în ultimii trei ani care au precedat depunerea cererilor de finanțare, dar și locația implementării proiectelor. S-a evidențiat faptul că majoritatea solicitanților nu au beneficiat de investiții din nicio sursă, pe fondul gradului scăzut de dezvoltare al firmelor, precum și specificul acestora, respectiv microîntreprinderi. De asemenea, majoritatea proiectelor, 70% dintre cele depuse sunt implementate în reședințele de județ ale regiunii de dezvoltare Sud-Vest Oltenia, conducând direct la dezvoltarea acestora.

Ca urmare a analizei detaliate a fiecărui criteriu de punctaj, s-a observat că în mare parte (76%) a fost atins obiectivului și logica de finanțare a POR 2.1 în regiunea Sud-Vest Oltenia, pe baza punctajului mediu final îndeplinit de solicitanți. Având în vedere greutatea îndeplinirii cerințelor, putând fi asimilate doar de firme solide din punct de vedere financiar, pot afirma că fondurile structurale alocate prin POR 2.1. din regiunea Sud-Vest Oltenia sunt destinate unor proiecte fezabile și sustenabile, menite să ducă la îndeplinire indicatorii stabiliți prin această linie de finanțare. Prin urmare, mediul de afaceri local va fi consolidat prin crearea polilor de dezvoltare în jurul municipiilor celor cinci județe ale regiunii Sud-Vest Oltenia, alături de susținerea cu prioritate a creșterii gradului de ocupare al forței de muncă din regiune, pe perioada implementării proiectelor și cel puțin timp de trei ani ulterior finalizării acestora.

Ca urmare a analizei detaliate a fiecărui criteriu de punctaj, se observa gradul de atingere al logicii de finanțare pentru primul apel din perioada 2014-2020, destinat beneficiarilor privați, respectiv prin POR 2.1, în regiunea Sud-Vest Oltenia, pe baza punctajului mediu final îndeplinit de solicitanți, dar și cu prezentarea sumei medii solicitată spre finanțare prin fiecare proiect, conturându-se gradul de dezvoltare al mediului de afaceri regional.

Secțiunea „**Concluzii, propuneri și dezvoltări ulterioare**” reiterează importanța selectării și aprofundării tematicii propuse prin prezenta cercetare, demonstrată și susținută prin interesul ridicat al tuturor factorilor interesați de domeniul finanțărilor din fonduri europene. Pe parcursul cercetării se conturează premise ale creșterii economice și ale dezvoltării României pe termen lung. Este prezentat generic cadrul actual de finanțare și de dezvoltare economică, cu identificarea cauzelor care au condus la lipsa valorificării „fondurilor europene structurale și de investiții” (FESI), în primii 3 ani ai perioadei de programare actuale. Sunt sintetizate concluziile desprinse din cadrul fiecărui capitol al prezentei teze, alături de prezentarea *contribuției personale aduse, care se înscriu pe trei paliere principale, precum și limitărilor sau criticilor care pot fi aduse cercetării. Cea mai importantă parte este reprezentată de urmărirea posibilităților de dezvoltare ulterioară a cercetării, cu valoare pentru conducerea către noi direcții de studiu. Contribuțiile proprii aduse domeniului finanțe se regăsesc în noutatea metodelor utilizate, a sferei de cercetare aprofundate asupra creșterii economice prin intermediul finanțărilor europene. Ca elemente de noutate, se disting realizarea unei analize microeconomice și a efectelor generate de un proiect în domeniul transporturilor aeriene asupra dezvoltării regionale. În acest demers se înscriu și cele trei studii macroeconomice, dintre care primul este realizat pentru determinarea efectului asupra economiei produs de toate fondurile absorbite de România în perioada de programare 2007-2013, alături investigarea influenței finanțărilor atrase în domeniul turismului prin POR 2007-2013 și asupra mediului de afaceri al întreprinderilor mici care au solicitat finanțare prin POR 2014-2020. Se urmărește corelarea rezultatelor obținute cu cercetările derulate anterior pentru cele două analize macroeconomice derulate asupra perioadei 2007-2013. De altfel, cercetarea asupra impactului regional determinat de un proiect pentru modernizarea infrastructurii aeriene*

finanțat prin POS-T 2007-2013, dar și investigarea derulată asupra perioadei de programare 2014-2020, pe baza finanțărilor din POR, au un caracter inovativ. Datele și rezultatele obținute sunt prezentate pentru prima dată în cadrul acestei teze, fără a mai fi realizate cercetări similare anterioare, motiv pentru care nu există bază de comparație pentru datele obținute. Desigur că evaluările ex-ante și ex-post ale programelor operaționale au încercat surprinderea consecințelor pozitive și negative. Specificul analizei este dat de centrarea acesteia asupra dezvoltării regionale în regiunea Sud-Vest Oltenia și nu se derulează la nivel național, surprinzând toate caracteristicile care au generat influențe pe baza finanțărilor analizate.

Contribuția proprie adusă prezentei cercetări se poate înscrie pe următoarele trei paliere principale:

✓ *analiza la nivel microeconomic a efectelor directe generate de atragerea a finanțărilor europene în domeniul transportului aerian, ce a vizat o corelarea analizei cost-beneficiu previzionate la momentul depunerii proiectului pentru „Reabilitarea infrastructurii de mișcare a Aeroportului Craiova” prin intermediul POS-T, și rezultatele obținute în perioada de implementare și de exploatare a investiției, ceea ce a generat creșterea valorii adăugate a întregii regiuni de dezvoltare Sud-Vest Oltenia;*

✓ *crearea și rularea unui model liniar, pe trei paliere, pentru analiza principalilor indicatori economici relevanți la nivelul Uniunii Europene, integrând factorii care pot genera efecte asupra creșterii economice, valorificând astfel aspectele pozitive ale rulării a două modele general acceptate de Comisia Europeană. S-a urmărit, coerența modelului creat în prezenta cercetare, cu cele două modele analizate, evidențiindu-se pe această cale efectele pozitive și semnificative ale fondurilor structurale asupra stimulării creșterii economice pentru prima perioadă de finanțare a României;*

✓ *analiza statistică a situației economico-financiare a solicitanților din cadrul POR 2.1., în cadrul perioadei 2014-2020, precum și efectele estimate să fie atinse prin intermediul finanțării din perspectiva indicatorilor asumați la nivelul fiecărui proiect, în vederea înțelegerii gradului de atingere al logicii intervenției finanțate din „Fonduri Structurale și de Investiții Europene” ale perioadei 2014-2020, fiind considerată deosebit de importantă în analiza finanțărilor aferente perioadei de programare 2014-2020 pentru gradul de noutate al cercetării.*

Alături de aceste contribuții, se poate menționa faptul că un plus de valoare a fost adus prin realizarea recenziei literaturii de specialitate, care a fost realizată prin surprinderea principalelor studii de evaluare a impactului fondurilor structurale asupra creșterii economice, prin centralizarea și analizarea tehnicilor de cercetare utilizate, a ariei de acoperire a cercetărilor și a impactului estimat la nivelul fiecărui studiu, alături de selectarea și prezentarea unor exemple din alte state membre ale U.E. Astfel, a fost realizată o sinteză a literaturii de specialitate, precum și o listă orientativă cu literatura de specialitate relevantă față de finanțarea creșterii economice sustenabile a statelor U.E. și a României prin intermediul finanțărilor externe. Sinteza a literaturii a cuprins în general instrumente ale finanțărilor externe folosite în domeniul analizat, alături de realizarea unei analize critice a eficacității și eficienței, precum și a impactului diferitelor forme de finanțare externă rezultate din studiul literaturii de specialitate.

De asemenea, în acest sens se înscriu și demersurile realizate pentru analizarea creșterii economice prin intermediul finanțărilor externe aferente evaluării de impact, s-au realizat următoarele etape ale cercetării:

✓ *analiza în comparație între realizările fiecărei perioade de programare, inclusiv la nivelul diferențierilor între statele U.E., conform tipurilor de fonduri de finanțare europeană, analizându-se: obiectivele finanțărilor structurale, domeniile specifice în care s-au realizat investițiile, rezultatele obținute (de pildă din monitorizări și/sau evaluări anterioare);*

- ✓ metodele de evaluare folosite pentru creșterea economică sustenabilă a României prin intermediul finanțării externe, cu evidențierea punctelor tari și a punctelor slabe;
- ✓ prezentarea circumstanțelor specifice în care s-a realizat finanțarea externă (cum ar fi starea de fapt în perioadele de programare, la nivelul U.E., anterior aderării României, și la nivelul României, în perioada post-aderare, analiza privind desfășurarea finanțării, tradițiile și cultura specifice finanțării europene);
- ✓ extragerea lecțiilor care pot fi folosite în prezenta perioadă de programare sau în cele viitoare, privind finanțarea creșterii economice a României prin intermediul fondurilor structurale.

Limitările sau criticile care pot fi aduse prezentei cercetări științifice pot fi sintetizate astfel:

- ✓ absența seriilor de date lunare sau semestriale ale principalilor indicatori macroeconomici analizați pentru o corelare cu un grad de relevanță ridicat al cuantificării prin modelul econometric al relației dintre aceștia și fondurile structurale atrase în respectivele perioade analizate (2007-2015);
- ✓ tehnicile de evaluare asupra impactului fondurilor structurale în corelare cu creșterea economică din România au fost selectate pornind de la datele disponibile, cu înțelegerea complexității procesului de analiză de impact;
- ✓ analiza statistică a unui set redus de proiecte, pe baza evaluărilor tehnico-financiare derulate, comparativ cu numărul total de proiecte depuse la nivel național în cadrul „priorității de investiții POR 2.1.”

Între dezvoltările ulterioare ale prezentei cercetări se pot înscrie:

- ✓ dezvoltarea cercetării se poate contura ulterior finalizării perioadei de programare 2014-2020, prin includerea în modelul econometric și a principalilor indicatori ai actualei perioade de finanțare în corelare cu fondurile pe care România va avea capacitatea să le atragă în această perioadă de programare, facilitând realizarea unei comparații ale realizărilor în termeni de creștere economică pe fondul finanțării din partea U.E. în cazul României.
- ✓ liniile directoare ale cercetării se pot extinde inclusiv prin realizarea în modelul econometric de analize comparative între România și alte state ale U.E., prin comparație cu cele două perioade de programare de care România a beneficiat;
- ✓ extinderea analizei statistice a evaluării tehnice și financiare a proiectelor depuse în cadrul „priorității de investiții POR 2.1.” de la nivelul tuturor celorlalte șase regiuni de dezvoltare (fiind analizate în prezenta cercetare doar cele de la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia), pentru realizarea unei comparații a premiselor de gestionare, implementare și alocare a implementării proiectelor noii perioade de programare pentru solicitanții privați, precum și efectele estimate să fie atinse prin raportare la fiecare regiune de dezvoltare;
- ✓ extinderea analizei de impact a implementării proiectelor finanțate prin fonduri structurale din POS-T la nivelul altor infrastructuri de transport aerian, precum Aeroportului Satu Mare, Suceava sau Baia Mare, și compararea rezultatelor obținute comparativ cu situația prognozată inițial prin analizele cost-beneficiu.

Alături de acestea se înscrie și procesul de identificare și cel de măsurare al impactului generat de fondurile structurale pe cele două perioade de programare pentru care România a fost un beneficiar direct, care pot contribui la ajutorul acordat autorităților decizionale de la nivel național și european pentru intensificarea valorificării acestor fonduri. În acest sens, această cercetare conturează un pas înainte pentru analiza logicii intervențiilor fondurilor structurale, prin înțelegerea factorilor care au deteriorat în cele două perioade de programare eficiența procesului de absorbție al fondurilor, de gestionare și de management al proiectelor finanțate din aceste surse.

Pentru dezvoltarea viitoare a Uniunii Europene, alături de cea individuală a fiecărui stat membru trebuie avute în vedere provocările cu care s-au confruntat până la acest moment în absorbirea fondurilor europene. Pentru asigurarea unei sustenabilități în valorificarea fondurilor structurale este nevoie de înțelegerea contextului politic și economic, la care își aduce aportul suportul profesional asigurat la nivelul U.E. prin intermediul căruia se fac eforturi susținute prin profesionalism în vederea susținerii depășirii acestor decalaje întâmpinate în vederea asigurării unei dezvoltări viitoare benefice a U.E. În lumina evenimentelor recente au căpătând importanță problemele legate de criza economică, amenințări aduse Europei din partea teroriștilor, criza migrațiilor extra-comunitară, modificarea puterilor pe harta globală, alături de schimbările climatice neașteptate.

La nivelul Comisiei Europene au fost luate toate aceste măsuri necesare pentru a contribui la susținerea dezvoltării dinamice și cu o vitalitate crescută economico-socială a Europei, pentru realizarea inclusiv a unor obiective mai ambițioase realizabile prin intermediul finanțării din fondurile structurale (FESI) în perioada 2014-2020. Pe baza acestora se realizează investiții de peste cinci miliarde în Europa, beneficiind de suportul total al instituțiilor europene pentru realizarea noilor obiective ale acestei perioade, cu efecte directe asupra creșterii competitivității economiilor și industriilor europene, la standarde calitative ridicate și conectării cu statele din lumea a treia. Cu o eficiență a prețurilor și o sustenabilitate a măsurilor abordate, potențate prin intermediul investițiilor din fonduri europene, se va genera la nivel european, dar și global, o creștere economică și o prosperitate generală, cu depășirea tuturor provocărilor apărute în ultima perioadă de timp.